

SCENARIUSZ ZAJĘĆ (6)

Autor: Janusz Żmijowski

Temat: Zaczynamy nasze przedsięwzięcie ekonomiczne.

Powiązanie z wcześniejszą wiedzą:

Wiedza o społeczeństwie, III etap edukacyjny

Uczeń/uczennica: 1.1) omawia i stosuje zasady komunikowania się i współpracy w grupie (np. bierze udział w dyskusji, zebraniu, wspólnym działaniu); 1.2) wymienia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji; 5.1) przedstawia główne podmioty życia publicznego (obywatele, zrzeszenia obywatelskie, media, politycy i partie, władza, instytucje publiczne, biznes itp.) i pokazuje, jak współdziałają i konkurują one ze sobą w życiu publicznym; 24.2) przedstawia cechy i umiejętności człowieka przedsiębiorczego; bierze udział w przedsięwzięciach społecznych, które pozwalają je rozwijać; 24.3) stosuje w praktyce podstawowe zasady organizacji pracy (ustalenie celu, planowanie, podział zadań, harmonogram, ocena efektów).

Podstawy przedsiębiorczości, IV etap edukacyjny

Uczeń/uczennica: 5.1) charakteryzuje otoczenie, w którym działa przedsiębiorstwo; 5.2) omawia cele działania przedsiębiorstwa oraz sposoby ich realizacji; 5.4) rozróżnia podstawowe formy prawno-organizacyjne przedsiębiorstwa; 5.6) omawia zasady pracy zespołowej i wyjaśnia, na czym polegają role lidera i wykonawcy; omawia cechy dobrego kierownika zespołu.

Powiązanie z podstawą programową ekonomii w praktyce

Uczeń/uczennica: 1.3) dokonuje wyboru formy przedsięwzięcia uczniowskiego; 1.4) określa etapy realizacji przedsięwzięcia i dzieli je na zadania cząstkowe; 2.1) opisuje rynek, na którym działa przyjęte przez uczniów przedsięwzięcie uczniowskie; 2.2) wymienia podstawowe cechy, funkcje i rodzaje rynków; 2.3) prezentuje zebrane informacje o rynku; 3. 1) stosuje zasady organizacji pracy indywidualnej i zespołowej; 3. 2) przyjmuje role lidera lub wykonawcy; 3. 4) przydziela lub przyjmuje zadania do realizacji; 3. 5) współpracuje w zespole realizującym przedsięwzięcie.

Cele lekcji

Uczeń/uczennica:

- porównuje działalność przedsiębiorstw oraz organizacji pozarządowych, odwołując się do potrzeb lokalnej społeczności;
- doskonali umiejętności współdziałania w małym zespole, w tym umiejętności podejmowania decyzji i uczenia się we współpracy;
- stosuje e-portfolio i blog do opisu pracy indywidualnej i zespołowej.

Cele sformułowane w języku ucznia

Na dzisiejszych zajęciach:

- poznasz formy organizacyjno-prawne prowadzenia działalności gospodarczej oraz formy działalności organizacji pozarządowych;
- dowiesz się, jakie są podobieństwa i różnice między przedsiębiorstwami a organizacjami pozarządowymi;
- pracując w zespole sporządzisz lokalną mapę przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych i poznasz zaspokajane przez nich potrzeby;
- będziesz opisywać i dokumentować swoją pracę w e-portfolio i wspólnie – z innymi osobami z

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

zespołu – na blogu.

NaCoBeZu (kryteria sukcesu)

Uczeń/uczennica potrafi po lekcji:

- wymienić formy organizacyjno-prawne prowadzenia działalności gospodarczej oraz formy działalności organizacji pozarządowych;
- porównać cele i misję działania przedsiębiorstw oraz organizacji pozarządowych;
- podać podobieństwa i różnice między przedsiębiorstwami a organizacjami pozarządowymi, w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zaspokajania potrzeb lokalnej społeczności;
- omówić sporządzoną w zespole lokalną mapę przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych oraz zaspokajanych przez nich potrzeb lub źródeł informacji p przedsiębiorstwach i NGO;
- zastosować e-portfolio i blog adekwatnie do celów lekcji.

Materiały dydaktyczne

- Załącznik nr 1. Formy prawno-organizacyjne przedsiębiorstw i NGO – schematy i podstawowe informacje.
- Załącznik nr 2. Zadanie na temat porównania przedsiębiorców i NGO.
- Załącznik nr 3. Kryteria do samooceny pracy ucznia/uczennicy w zespole oraz zespołu jako całości.
- Załącznik nr 4. E-zadanie. Instrukcja do notatek i refleksji w e-portfolio.
- Załącznik nr 5. Materiał na temat metod analizy rynku.
- Załącznik nr 6. Bibliografia stron www dla ułatwienia pracy w grupach nad poszukiwaniem lokalnych przedsiębiorców i NGO.

Uwagi

- Uczniowie/uczennice wykonują zadania w trakcie zajęć pracując w zespołach stałych, które zostały utworzone na poprzednich zajęciach. Działanie zespołów i efekty ich aktywności powinny być przedmiotem uważnej obserwacji: w razie potrzeby należy udzielić poszczególnym zespołom informacji zwrotnej, by mogły one szybko wprowadzić ewentualne korekty w sposobie swojej pracy.
- Podczas zajęć uczniowie powinni mieć dostęp do Internetu. Nauczyciel przygotowując się do lekcji powinien wstępnie opracować bazę danych przedsiębiorców i NGO-sów, aby móc kierować pracą uczniów i rozwiązywać ewentualne problemy, na które mogą natrafić np. brak NGO, czy tylko jeden rodzaj przedsiębiorców.
- Jest to pierwsza lekcja, w czasie której jest dokonywana analiza rynku, w tym przypadku pod kątem działających na nim podmiotów (przedsiębiorcy i NGO). Praca domowa to kontynuacja lekcji i dalszy ciąg analizy rynku, dlatego warto wskazać lub udostępnić uczniom materiał na ten temat lub przykładowe strony www, czy inne źródła.
- W związku ze specyfiką społeczności, w której usytuowana jest dana szkoła, część zajęć poświęcona zespołowemu przygotowaniu do analizy lokalnego rynku będzie miała zróżnicowany przebieg. W mniejszych miejscowościach można zacząć zbieranie informacji o wszystkich przedsiębiorcach i organizacjach pozarządowych działających na danym terenie np. gminy, powiatu. W większych miastach, gdzie liczba takich podmiotów jest często ogromna, trzeba ograniczyć zasięg analizy poprzez zachęcenie uczniów, by:
 - lokalizowali tylko dostępne źródła informacji o lokalnych przedsiębiorcach i organizacjach pozarządowych;
 - przyjęli wstępne założenia ograniczające zasięg poszukiwań do wybranych sektorów rynku; na których chcieliby ulokować własne przedsięwzięcia;
 - poszukiwali informacji o przedsiębiorcach i organizacjach pozarządowych działających na ograniczonym terenie, np. dzielnicy czy w rejonie szkoły.
- Na zajęciach będzie wykonywana wspólna mapa przedsiębiorców i organizacji pozarządowych, obejmująca także zaspokajane przez te podmioty potrzeby lub dostępnych źródeł informacji o nich. Warto przemyśleć, kto i w jaki sposób będzie zbierał porządkował oraz publikował materiał

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

pojawiający się w relacjach poszczególnych zespołów; z podjętych decyzji wynika konieczność przygotowania odpowiednich materiałów czy środków dydaktycznych, np. plakatów czy tablicy multimedialnej oraz zawarcia umowy co do sposobu upowszechnienia uporządkowanej i uzupełnionej wersji końcowej.

Kluczowe pytanie dla uczniów

- Po co i w jaki sposób prowadzą gospodarczą działalność przedsiębiorstwa i organizacje pozarządowe w Polsce?

Przebieg lekcji

1. Przywitaj uczniów, przedstaw im cele lekcji (w języku ucznia) i sprawdź, czy je rozumieją. Zadaj zaproponowane w scenariuszu pytania kluczowe lub wymyśl i podaj własne.

Wyjaśnij, że realizacji celu będzie służyło zespołowe analizowanie przedsiębiorstw oraz organizacji pozarządowych pod kątem formy organizacyjno-prawnej wybranych aspektów prowadzenia działalności gospodarczej oraz form działalności NGO.

2. Podziel materiał z Załącznika nr 1. Formy prawno-organizacyjne przedsiębiorstw i NGO – schematy i podstawowe informacje między zespoły w taki sposób, aby każdy z nich analizował, a następnie charakteryzował inną formę organizacyjno-prawną przedsiębiorstwa lub NGO. Uczniowie powinni odnaleźć, uporządkować i przygotować do prezentacji na forum klasy informacje o następujących aspektach danego podmiotu (przedsiębiorstwo, organizacja pozarządowa, spółdzielnia):

- *Jakie cele może realizować?*
- *Czy można w jego ramach podejmować i prowadzić działalność gospodarczą? Jakiego rodzaju lub w jakim celu?*
- *W jaki sposób zakłada się/rejestruje dany podmiot społeczny/gospodarczy?*
- *Kto może zakładać? Jakie warunki muszą spełnić założyciele?*

Instrukcja oraz kryteria realizacji zadania znajdują się w Załączniku nr 2. Zadanie na temat porównania przedsiębiorców i NGO. Po zakończeniu pracy poszczególne zespoły prezentują na forum przygotowane przez siebie informacje. Poproś uczniów o ich wysłuchanie/obejrzenie i zwrócenie uwagi przede wszystkim na występujące podobieństwa i różnice pomiędzy różnymi formami organizacyjno-prawnymi przedsiębiorstw i NGO-sów.

3. W podsumowaniu tej części lekcji poproś – w krótkiej rozmowie nauczającej - uczniów/uczennice o odpowiedzi na pytania:

- *Jakie są cechy wspólne NGO i firm/przedsiębiorstw (misja, realizowane cele)?*
- *Na czym polegają różnice pomiędzy nimi?*
- *Do jakiego typu przedsięwzięć gospodarczych nadają się organizacje pozarządowe, firmy, przedsiębiorstwa, spółdzielnie ze względu na swoje uwarunkowania organizacyjno-prawne?*
- *Jakie czynniki mają wpływ na to, że wchodzimy na rynek przedsiębiorców lub NGO (postawy, charakter danego planowanego przedsięwzięcia itp.)?*

4. Zapowiedz, że w kolejnych krokach na tych i następnych zajęciach oraz w ramach pracy domowej uczniowie będą dokonać analizy lokalnego rynku przedsiębiorców i NGO-sów. Ta aktywność ma ułatwić zespołom wybór przedsięwzięcia gospodarczego, które następnie będą realizowały. Diagnoza wynikająca z analizy lokalnego rynku powinna wskazać na potrzeby społeczne i ekonomiczne, które nie są w pełni zaspokojone, wyznaczając potencjalny obszar, na którym zespoły mogłyby ulokować swoje przedsięwzięcie i dając wskazówki co do jego rodzaju.

5. Wykonując kolejne zadanie uczniowie/uczennice pracują w zespołach z wykorzystaniem wyszukiwarki internetowej, poszukując i zbierając - w zależności od charakteru lokalnej społeczności - informacje o:

a) wszystkich działających lokalnie przedsiębiorstwach i organizacjach pozarządowych - w mniejszych

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

miastach i miejscowościach;

- b) dostępnych źródłach informacji o działających lokalnie przedsiębiorstwach i organizacjach pozarządowych - w większych miastach i aglomeracjach (na zakończenie pracy uczniowie wspólnie, na forum tworzą mapę źródeł informacji o lokalnych przedsiębiorcach i organizacjach pozarządowych.
- c) przedsiębiorstwach i organizacjach pozarządowych działających na wybranym obszarze, np. w rejonie szkoły czy danej dzielnicy/osiedlu - w większych miastach i aglomeracjach.

W przypadku realizacji punktu a) i c) wyjaśnij, że zespoły powinny w trakcie zespołowej aktywności zwrócić uwagę na potrzeby, które zaspokajają poszczególne podmioty. Na zakończenie uczniowie wspólnie, na forum tworzą mapę lokalnych przedsiębiorców i organizacji pozarządowych, a także spełnianych przez nich potrzeb. Podczas sesji wnioskowania na forum odpowiadają na pytania: *Czy rynek NGO i przedsiębiorców jest w naszej okolicy nasycony? Czego brakuje? Czego jest za dużo?*

Na zakończenie realizacji punktu b) w czasie krótkiej sesji w zespołach uczniowie zastanawiając się, czy ograniczą poszukiwania do jakiegoś obszaru tematycznego, który ich szczególnie interesuje z punktu widzenia upodobań, doświadczeń, wcześniej zdobytej wiedzy o sytuacji rynkowej czy znanych sobie ciekawych rozwiązaniach w jakimś zakresie (np. rynek informatyczny, usług edukacyjnych), lub też obszaru w sensie terytorialnym: określonej dzielnicy, osiedla, okolicy (np. wokół szkoły). Podczas sesji końcowej na forum przedstawiciele zespołów informują o decyzjach w kwestii dalszej analizy rynku.

- 6. W podsumowaniu uczniowie/uczennice dokonują samooceny pracy grupowej w dwóch aspektach: indywidualnie (własnego udziału) i wspólnie (pracy całego zespołu) – patrz materiał pomocniczy z Załącznika nr 3. Kryteria do samooceny pracy ucznia/uczennicy w zespole oraz zespołu jako całości.

Wnioski dotyczące pracy zespołu jako całości prezentują na forum. Wnioski z indywidualnej samooceny i lekcji zapisują w e-portfolio wg kryteriów zamieszczonych w Załączniku nr 4. E-zadanie. Instrukcja do notatek i refleksji w e-portfolio i na blogu).

- 7. Poinformuj uczniów o zespołowej pracy domowej, podczas której uczniowie weryfikują/uzupełniają/tworzą mapę lokalnych przedsiębiorców oraz NGO-sów i zaspokajanych przez nich potrzeb. Zadanie to przygotowują w zespołach i zamieszczają informację na blogu. Przygotowują też zespołowo listę lokalnych potrzeb i problemów, jakie dostrzegają w swoim środowisku.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE
Załącznik nr 1. Formy prawno-organizacyjne przedsiębiorstw i NGO

PRZEDSIĘBIORSTWA

Młodzi Przedsiębiorczy – program nauczania ekonomii w praktyce w szkole ponadgimnazjalnej
Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej

FORMY PRAWNE PRZEDSIĘBIORCÓW								
	Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	Spółka cywilna	Spółka jawna	Spółka partnerska	Spółka komandytowa	Spółka komandytowo-akcyjna	Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Spółka akcyjna
Podstawa prawna działalności	Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej ¹	Ustawa z dnia 23 kwietnia 1967 r. Kodeks cywilny ² art. 860-875	Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych ³ art. 22-85	Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych art. 86-101	Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych art. 102-124	Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych art. 125-150	Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych art. 151-300	Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych art. 301-490
Status prawny	Osoba fizyczna posiada zdolność do czynności prawnych	Nie ma osobowości prawnej	Nie ma osobowości prawnej , ale dzięki m.in. firmie (nazwie) i wpisowi do rejestru (KRS) może np. we własnym imieniu nabywać prawa (np. nieruchomości), zaciągać zobowiązania (np. kredyty), pozywać lub być pozywaną.			Ma osobowość prawą , którą otrzymuje z chwilą wpisania do rejestru (KRS).		
Charakter	(pełną) ⁴	Spółka osobowa , której podstawą jest współdziałanie osób (wspólników, partnerów), a nie połączenie kapitału. ⁵			Wg kodeksu spółek handlowych -art. 4 § 1 pkt 1 - spółka osobowa . ⁶		Spółka kapitałowa , dla której pierwszoplanowe to połączenie kapitałowe.	
Cel; przeznaczenie⁷	Prowadzenie działalności gospodarczej w małym zakresie	Prowadzenie działalności gospodarczej w mniejszym rozmiarze	Prowadzenie różnorodnej działalności gospodarczej	Prowadzenie działalności gospodarczej w celu wykonywania wolnego zawodu ⁸ w spółce	Prowadzenie przedsiębiorstwa pod własną firmą (nazwą)		Prowadzenie działalności w każdym prawnie dopuszczonym celu, także w celu prowadzenia działalności gospodarczej	Prowadzenie działalności gospodarczej w szerokim zakresie
	Osoba fizyczna prowadząca	Spółka cywilna	Spółka jawna	Spółka partnerska	Spółka komandytowa	Spółka komandytowo-	Spółka z ograniczoną	Spółka akcyjna

¹ Tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 672 z późn. zm.

² Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.

³ Tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 1030 z późn. zm.

⁴ Pełną zdolność do czynności prawnych ma osoba fizyczna, która ukończyła 18 rok życia i nie jest ubezwłasnowolniona.

⁵ Mimo odmiennych podstaw prawnych (kodeks cywilny i kodeks spółek handlowych) w spółkach cywilnej, jawnej, partnerskiej podstawą jest współdziałanie osób. Dlatego informacje w tabeli podano dla trzech spółek łącznie.

⁶ W przypadku spółek komandytowej i komandytowo-akcyjnej są one w pewnej części osobowe, a w pewnej części (w odniesieniu do komandytariuszy lub akcjonariusza) –kapitałowa. W tabeli przyjęto za kodeksem spółek handlowych spółki osobowe.

⁷ Opisy podane w tej kategorii tabeli przyjęto za podręcznikiem Gorzelną T., Aue W., *Prowadzenie działalności gospodarczej. Podręcznik do nauki zawodu. Efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów*, WSiP, Warszawa 2013, s. 50- 56. Jest to podręcznik przeznaczony do kształcenia uczniów zasadniczej szkoły zawodowej, technikum i szkoły policealnej na podstawie efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów, czyli: Podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej (PDG), Kompetencje personalne i społeczne (KPS), Organizacja pracy małych zespołów (OMZ) - wyłącznie dla zawodów nauczanych na poziomie technika).

⁸ Do wolnych zawodów zaliczamy np: adwokata, aptekarza, księgowego, lekarza, lekarza stomatologa, lekarza weterynarii, notariusza, pielęgniarkę, radcę prawnego, tłumacza, rzeczoznawcę.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Młodzi Przedsiębiorczy – program nauczania ekonomii w praktyce w szkole ponadgimnazjalnej
Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej

	działalność gospodarczą					akcyjna	odpowiedzialnością	
Cel	Podstawowym celem każdego przedsiębiorstwa jest osiągnięcie maksymalnego zysku, przy czym zysk nie jest ostatecznym celem przedsiębiorstwa, ponieważ umożliwia osiągnięcie celu finalnego, celu wyższego rzędu. Celem nadrzędnym, wyższego rzędu może być samorealizacja, uznanie społeczne, rozwój. Oznacza to, że prowadzenie działalności gospodarczej niekoniecznie musi wynikać z chęci zysku i może być powodowane innymi motywami.							
Założyciele	jedna osoba fizyczna	co najmniej dwie osoby fizyczne lub prawne ⁹		co najmniej dwie osoby fizyczne, które muszą mieć uprawnienie do wykonywania wolnego zawodu	co najmniej dwie osoby fizyczne lub prawne		jedna lub więcej osób fizycznych, prawnych lub jednostek organizacyjnych, nie posiadających osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną ¹⁰	jedna lub więcej osób; spółka akcyjna nie może być zawiązana wyłącznie przez jednoosobową spółkę z o.o.
Sposób (tryb) powstania¹¹	Złożenie przez Internet wniosku CEIDG-1 lub w urzędzie gminy	Umowa w formie pisemnej bez rygору nieważności; działalność rejestrują przedsiębiorcy (osoby fizyczne, prawne) tworzące spółkę.	Umowa w formie pisemnej pod rygorem nieważności oraz dokonanie wpisu do rejestru przedsiębiorców (KRS)	Umowa spółki w formie aktu notarialnego oraz dokonanie wpisu do rejestru przedsiębiorców (KRS)		Sporządzenie statutu oraz innych dokumentów w formie aktu notarialnego i dokonanie wpisu do rejestru przedsiębiorców (KRS)	Zawarcie umowy spółki w formie aktu notarialnego oraz dokonanie wpisu do rejestru przedsiębiorców (KRS)	Sporządzenie statutu oraz innych dokumentów w formie aktu notarialnego i dokonanie wpisu do rejestru przedsiębiorców (KRS)

⁹ Wspólnikami mogą być również jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, które ustawowo mają przyznaną zdolność prawną.

¹⁰ Założycielami spółki z o.o. mogą być m.in. spółki osobowe, ale spółka z o.o. nie może zostać założona wyłącznie przez inną jednoosobową spółkę z o.o.

¹¹ Ograniczono się do ogólnych informacji, w kolejnych zajęciach tabela zostanie poszerzona m.in. o formy opodatkowania, składki ZUS.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

NGO – stowarzyszenia i fundacje

NGO

Skrót NGO (*non-governmental organizations*), jest używany dla określenia organizacji pozarządowych. Obiegowo przez organizacje pozarządowe rozumie się stowarzyszenia i fundacje, ale ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.) podaje szerszą definicję tego pojęcia.

STOWARZYSZENIA

FUNDACJE

zwykłe

rejestrowe

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Opracowanie: Urszula Małek

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹² definiuje organizacje pozarządowe jako:

- 1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych,
- 2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku – osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia¹³.

Poniżej przedstawiono charakterystykę stowarzyszeń i fundacji

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE - NGO			
	STOWARZYSZENIA		FUNDACJE
	zwykłe	rejestrowe	
Podstawa prawna działalności	Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach ¹⁴		Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach ¹⁵
Status prawny	Nie posiada osobowości prawnej, ale ma zdolność sądową. ¹⁶	Osobowość prawną uzyskuje po dokonaniu wpisu do KRS	
Misja	Organizacje mogą określać misję, czyli zasadę działania, która wskazuje na ich odrębność, bierze pod uwagę cele działania i pokazuje sens istnienia danej instytucji. Organizacje pozarządowe nie mają obowiązku tworzenia misji.		

¹² Tj. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.

¹³ Przepisów działu II ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.) nie stosuje się do: partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne.

¹⁴ Tj. Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 z późn. zm.

¹⁵ Tj. Dz. U. z 1991 r. Nr 46, poz. 203 z późn. zm.

¹⁶ Na mocy art. 64 kodeksu postępowania cywilnego stowarzyszenie zwykłe ma zdolność sądową, czyli może występować przed sądem jako strona w sprawach administracyjnych i sądowno-administracyjnych związanych z celami zapisanymi w swoim regulaminie, może wytaczać powództwa na rzecz obywateli. Należy jednak pamiętać, że stowarzyszenie zwykłe ma zdolność sądową tylko i wyłącznie w sprawach, które są ściśle związane z celami, dla których organizacja powstała i ma je zapisane w swoim regulaminie. W sprawach, które nie wynikają z regulaminu stowarzyszenia zwykłego organizacja nie może być stroną w postępowaniu sądowym (orzeczenie NSA w tej sprawie z 2012 r. Na podstawie <http://poradnik.ngo.pl/x/823794> [dostęp 30.11.2013]).

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Młodzi Przedsiębiorczy – program nauczania ekonomii w praktyce w szkole ponadgimnazjalnej
Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej

Charakter, cel	Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych. Realizacja prawa do stowarzyszania jest zgodna z przepisami konstytucji (art. 12) ¹⁷ oraz Powszechną Deklaracją Praw Człowieka i Międzynarodowym Paktem Praw Obywatelskich i Politycznych, umożliwienia obywatelom równe, bez względu na przekonania, prawa czynnego uczestniczenia w życiu publicznym i wyrażania zróżnicowanych poglądów oraz realizacji swoich zainteresowań, a także uwzględnia tradycje i powszechnie uznawany dorobek ruchu stowarzyszeniowego ¹⁸ . Stowarzyszenia samodzielnie określają swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwalają akty wewnętrzne dotyczące ich działalności.		Fundacja może być ustanowiona dla realizacji zgodnych z podstawowymi interesami Rzeczypospolitej Polskiej celów społecznie lub gospodarczo użytecznych, w szczególności, takich jak: ochrona zdrowia, rozwój gospodarki i nauki, oświata i wychowanie, kultura i sztuka, opieka i pomoc społeczna, ochrona środowiska oraz opieka nad zabytkami. ¹⁹
	STOWARZYSZENIA		FUNDACJE
	zwykłe	rejestrowe	
Założyciele	Obywatele polscy posiadający pełną zdolność do czynności prawnych, którzy nie są pozbawieni praw publicznych. ²⁰		Osoby fizyczne niezależnie od obywatelstwa i miejsca zamieszkania lub osoby prawne mające siedzibę w Polsce albo za granicą.
Sposób (tryb) powstania	<ul style="list-style-type: none"> co najmniej 3 osoby fizyczne, które ustalą cele stowarzyszenia regulamin (cele, teren działania, środki działania, siedziba) uchwalony przez założycieli zebranie założycielskie, na którym jest podjęta uchwała o założeniu stowarzyszenia zwykłego, przyjęty regulamin, wybrany przedstawiciel reprezentujący stowarzyszenie, rejestracja; najczęściej wymagane dokumenty to m.in.: wniosek, regulamin, protokół z zebrania założycielskiego, lista założycieli, oświadczenia założycieli o posiadaniu pełnej zdolności do czynności prawnych, 	<ul style="list-style-type: none"> co najmniej 15 osób fizycznych, które mają wspólny cel statut (nazwę, cele i sposoby ich realizacji, teren działania, środki działania, siedziba, władze, sposób pozyskiwania środków finansowych, sposób reprezentowania stowarzyszenia); statut najczęściej opracowuje tzw. grupa robocza zebranie założycielskie, na którym zostanie powołane stowarzyszenie, przyjęty statut, wybrany komitet założycielski przygotowanie dokumentów przez komitet założycielski i rejestracja w KRS 	<ul style="list-style-type: none"> oświadczenie woli fundatora (osoba, która powołuje fundację) w formie aktu notarialnego statut w formie aktu notarialnego (nazwa, siedziba, majątek, cele, formy i zakres działalności fundacji, skład i organizacja zarządu, sposób powołania oraz obowiązki zarządu)²¹ rejestracja w KRS

¹⁷ Zasada pluralizmu społecznego - art. 12 Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r. – określa, że Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania związków zawodowych, organizacji społeczno- zawodowych rolników, stowarzyszeń, ruchów obywatelskich, innych dobrowolnych zrzeszeń oraz fundacji.

¹⁸ Preambuła do ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (tj. Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 z późn. zm.).

¹⁹ Art. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (tj. Dz. U. z 1991 r., Nr 46, poz. 203 z późn. zm.).

²⁰ Małoletni w wieku od 16 do 18 lat, którzy mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych, mogą należeć do stowarzyszeń i korzystać z czynnego i biernego prawa wyborczego, ale w składzie zarządu stowarzyszenia większość muszą stanowić osoby o pełnej zdolności do czynności prawnych. Małoletni poniżej 16 lat mogą, za zgodą przedstawicieli ustawowych, należeć do stowarzyszeń według zasad określonych w statutach, bez prawa udziału w głosowaniu na walnych zebraniach członków oraz bez korzystania z czynnego i biernego prawa wyborczego do władz stowarzyszenia. Jeżeli jednak jednostka organizacyjna stowarzyszenia zrzesza wyłącznie małoletnich, mogą oni wybierać i być wybierani do władz tej jednostki.

²¹ Może go określić fundator ale może do tego upoważnić inną osobę fizyczną lub prawną.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Młodzi Przedsiębiorczy – program nauczania ekonomii w praktyce w szkole ponadgimnazjalnej
Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej

	lista obecności na zebraniu założycieli		
	O utworzeniu stowarzyszenia zwykłego jego założyciele informują na piśmie właściwy, ze względu na przyszłą siedzibę stowarzyszenia organ nadzorujący, którym jest najczęściej starosta; zgłoszenie następuje do wydziału spraw obywatelskich. ²² .	Komitet założycielski składa do sądu rejestrowego wniosek o rejestrację wraz ze statutem, listą założycieli, zawierającą imiona i nazwiska, datę i miejsce urodzenia, miejsce zamieszkania oraz własnoręczne podpisy założycieli, protokół z wyboru komitetu założycielskiego, a także informację o adresie tymczasowej siedziby stowarzyszenia.	Fundacja zostaje utworzona na podstawie oświadczenia woli w formie aktu notarialnego, ²³ w którym fundator powinien wskazać cel fundacji oraz składniki majątkowe (pieniądze, papiery wartościowe, własność rzeczy ruchomych i nieruchomości) przeznaczone na jego realizację.
	STOWARZYSZENIA		FUNDACJE
	zwykłe	rejestrowe	
Działalność gospodarcza	Nie może prowadzić działalności gospodarczej.	Może prowadzić działalność gospodarczą wg zasad ogólnych, a uzyskany dochód z działalności gospodarczej stowarzyszenia służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków. ²⁴ Stowarzyszenie może tworzyć fundacje, spółki kapitałowe, niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, zakłady aktywności zawodowej, centra integracji społecznej, może tworzyć i przystępować do związków (federacji) organizacji pozarządowych, spółdzielni socjalnych i spółdzielni osób prawnych.	Fundacja może prowadzić działalność gospodarczą w ramach służących realizacji jej celów. ²⁵ Jeżeli fundacja ma prowadzić działalność gospodarczą, wartość środków majątkowych fundacji przeznaczonych na działalność gospodarczą nie może być mniejsza niż 1000 zł. Przedmiot działalności gospodarczej fundacji może się różnić, albo i nie odbiegać zasadniczo od sfery celów niegospodarczych fundacji (celów statutowych).
Działalność pożytku publicznego	Nie dotyczy.	Organizacje, które prowadzą działalność pożytku publicznego mogą korzystać ze środków publicznych (uczestnicząc w otwartych konkursach ofert na realizację zadań publicznych). Ponadto mogą korzystać z pracy wolontariuszy (z wyjątkiem działań związanych z działalnością gospodarczą) i ubiegać się o status organizacji pożytku publicznego. Organizacja pozarządowa, której sąd przyznał taki status może otrzymywać 1% podatku przekazywanego przez podatników.	

²² W art. 8. ust. 5 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (tj. Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 z późn. zm.) zostały wymienione organy nadzoru nad stowarzyszeniami. I tak wojewoda jest organem nadzoru właściwym ze względu na siedzibę stowarzyszenia w zakresie nadzoru nad działalnością stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego, natomiast starosta w innych przypadkach.

Jednostki urzędów, które nadzorują stowarzyszenia zwykłe, mają różne nazwy. Najczęściej sprawami wpisu do ewidencji zajmuje się Wydział Spraw Obywatelskich, Wydział Spraw Społecznych czy Wydział Organizacyjno-Prawny.

²³ Forma aktu notarialnego nie jest wymagane, jeżeli ustanowienie fundacji następuje w testamencie.

²⁴ Kiedy stowarzyszenie posiada status pożytku publicznego, wtedy zgodnie z prawem może prowadzić działalność gospodarczą wyłącznie jako dodatkową w stosunku do działalności pożytku publicznego.

²⁵ Rozmiar działalności gospodarczej powinien być dostosowany do potrzeb (tzn. teoretycznie nie powinno być fundacji, która zarządza ogromnym przedsiębiorstwem i w zasadzie prawie nikomu nie pomaga, bo nie ma zysków).

Młodzi Przedsiębiorczy – program nauczania ekonomii w praktyce w szkole ponadgimnazjalnej
Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej

		<p>Jeśli organizacja pozarządowa ma status organizacji pożytku publicznego, to w odniesieniu do prowadzonej przez nie działalności pożytku publicznego przysługuje jej zwolnienie z podatku dochodowego od osób prawnych, podatku od nieruchomości, podatku od czynności cywilnoprawnych, opłaty skarbowej, opłat sądowych. Zwolnieniem podatkowym nie są objęte dochody przeznaczone na działalność gospodarczą.</p>
--	--	---

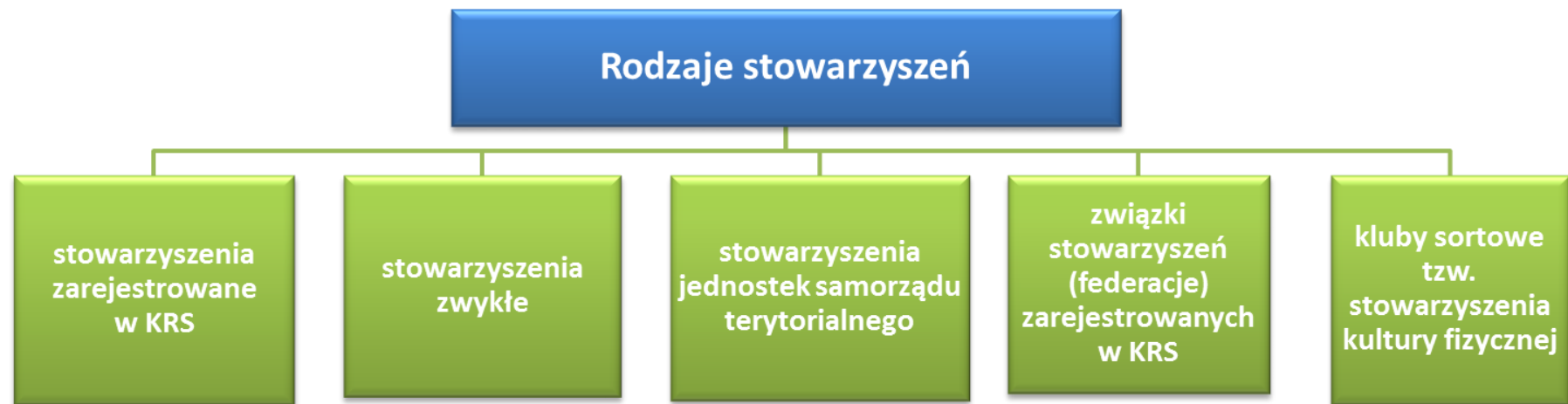

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

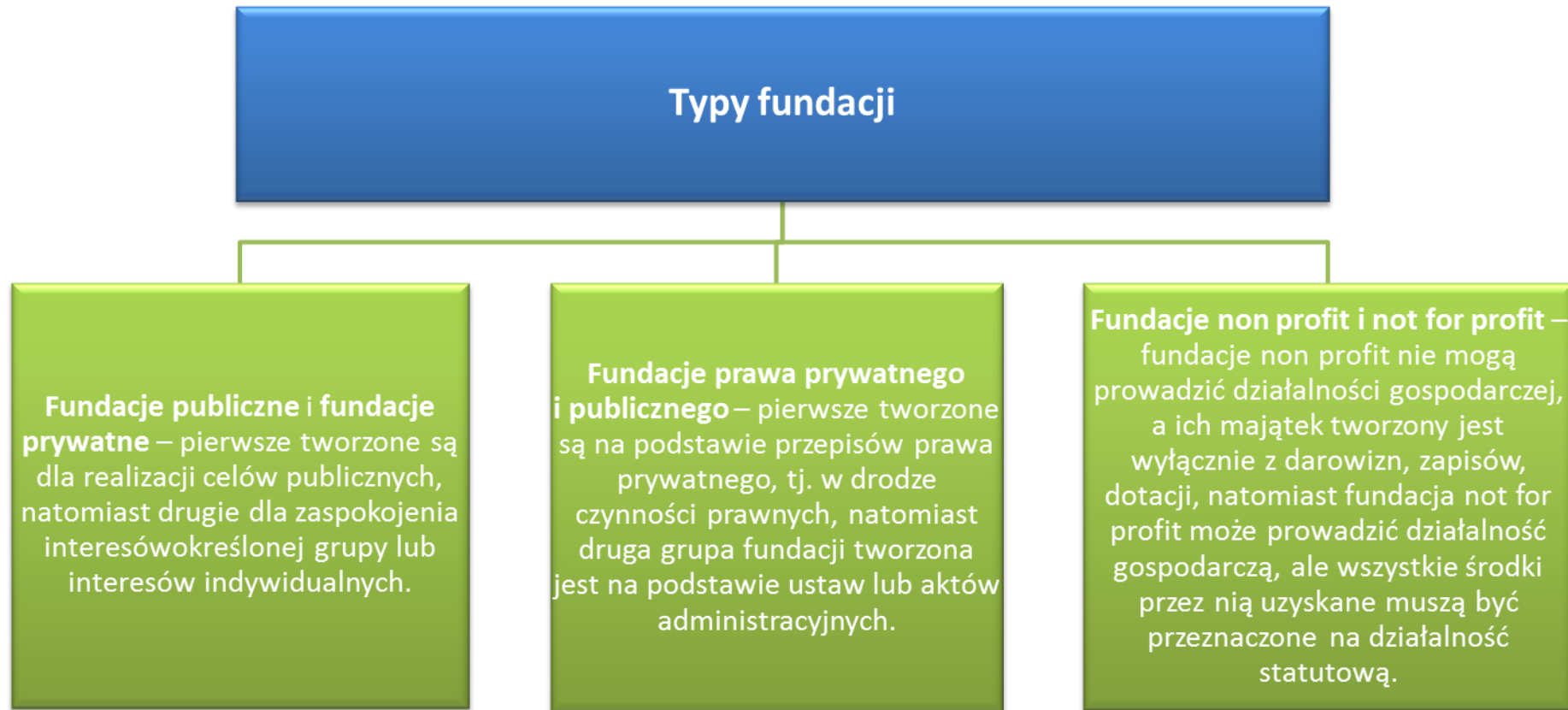

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

*Materiał przygotowany na podstawie „Poradnika. Internetowe centrum wsparcia” źródło:
<http://poradnik.ngo.pl/x/378794%3Bjsessionid=8B676A0835DBE8FFEB01B84384C4AE85> [dostęp 30.11.2013]*

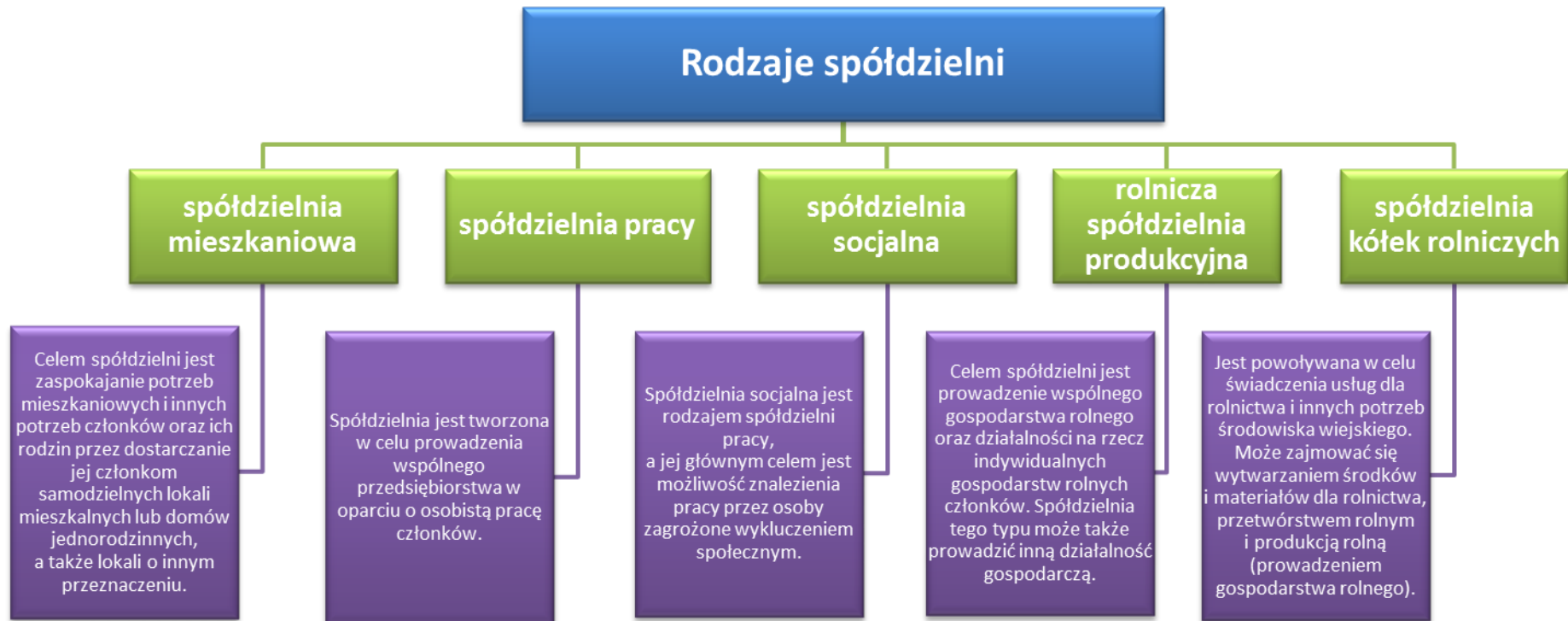

Material przygotowany na podstawie źródło: „Czy fundacja może się zajmować głównie prowadzeniem działalności gospodarczej”
http://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/425593.czy_fundacja_mozie_sie_zajmowac_glownie_prowadzeniem_dzialalnosci_gospodarczej.html [dostęp 30.11.2013]

Spółdzielnie

SPÓŁDZIELNIA – CHARAKTERYSTYKA								
Podstawa prawna działalności	Status prawny	Charakter; cel	Prowadzenie działalności gospodarczej	Założyciele	Sposób (tryb) powstania	Fundusz udziałowy	Firma (nazwa)	Odpowiedzialność za zobowiązania
Ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze ²⁶	Osobowość prawna po dokonaniu wpisu do KRS	Charakter zrzeszeniowy i dobrowolny; zmienny skład osobowy; zmienny fundusz udziałowy oraz prowadzenie działalności gospodarczej w interesie członków. Spółdzielnia nie jest połączeniem kapitału, ale związkiem osób. Spółdzielnia może prowadzić działalność społeczną, oświatową, kulturalną na rzecz członków i ich środowiska.	Prowadzenie działalności gospodarczej przez spółdzielnie jest obowiązkowe, ale zysk nie stanowi celu samego w sobie, tylko jest środkiem do realizacji innych celów np. zapewnienia pracy, mieszkań. ²⁷	Liczba założycieli nie może być mniejsza niż 10 osób fizycznych (kiedy założycielami są osoby fizyczne) albo 3 osób prawnych (w przypadku spółdzielni zrzeszającej osoby prawne). Do powołania spółdzielni produkcji rolnej oraz spółdzielni socjalnej wystarczy 5 osób fizycznych. ²⁸	Osoby, które zamierzają założyć spółdzielnię uchwalają statut i potwierdzają jego przyjęcie przez złożenie pod nim swoich podpisów. Następnie dokonują wyboru organów i rejestracji w KRS-ie. ²⁹	Odpowiednikiem kapitału podstawowego w spółdzielni jest fundusz udziałowy, który powstaje w wyniku statutowych wpłat udziałów członków spółdzielców. Wysokość funduszu – zgodnie z prawem spółdzielczym – nie podlega rejestracji.	W nazwie jest oznaczenie celu działalności podmiotu z dodatkiem „spółdzielnia” lub „spółdzielczy”.	Spółdzielnia odpowiada za zobowiązania całym swoim majątkiem, natomiast członkowie do wysokości udziałów.

²⁶ Tj. Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 z późn. zm.

²⁷ Jeżeli spółdzielnia nie rozpocznie działalności gospodarczej w ciągu roku od dnia jej zarejestrowania i nie posiada majątku, może ulec wykreśleniu z KRS-u - Art. 115 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tj. Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 z późn. zm.). Jeżeli natomiast spółdzielnia nie prowadzi działalności co najmniej od roku, może zostać postawiona w stan likwidacji - Art. 114 § 1 pkt 3

²⁸ Może nim być w szczególności osoba fizyczna o pełnej zdolności do czynności prawnych, która odpowiada wymaganiom określonym w statucie, chyba że ustawa – prawo spółdzielcze - stanowi inaczej. Właścicielami spółdzielni i jej majątku są członkowie spółdzielni. Wybierają oni organy (zarząd i radę nadzorczą), które odpowiadają przed nimi. Każdy członek spółdzielni – bez względu na wielkość udziału posiada tylko jeden głos.

²⁹ Do zarejestrowania spółdzielni w KRS-ie są potrzebne: protokół z zebrania założycielskiego, lista obecności z adresami członków-założycieli i ich podpisami, uchwała zebrania założycielskiego o powołaniu spółdzielni zawierająca adres siedziby spółdzielni, skład zarządu i rady nadzorczej, statut spółdzielni.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Załącznik nr 2. Treść zadania na temat porównania przedsiębiorców i NGO.

A. Zadanie dla zespołu.

Na podstawie przydzielonych materiałów z Załącznika nr 1 przygotujcie – w odniesieniu do analizowanego przez wasze zespół podmiotu (przedsiębiorstwo, NGO, spółdzielnia) odpowiedzi na następujące pytania:

- *Jakie cele może realizować w ramach swojej działalności?*
- *Czy może podejmować i prowadzić działalność gospodarczą? Jeśli tak, to jakiego rodzaju?*
- *W jaki sposób zakłada się/rejestruje dany podmiot społeczny/gospodarczy? (ogólne informacje)*
- *Kto może zakładać? Jakie warunki muszą spełnić założyciele?*

Na podstawie udzielonych odpowiedzi przygotujcie krótką prezentację dla pozostałych uczniów, pracujących nad innymi zagadnieniami. Możecie przygotować schemat graficzny, plakat lub np. scenkę (dialog pomiędzy kolegami i koleżankami).

B. Kryteria realizacji zadania (NaCoBeZu).

- Czy podaliście przykładowe cele, jakie może realizować w ramach swojej działalności analizowany przez Was podmiot?
- Czy wyjaśniliście, kiedy analizowany podmiot może podejmować i prowadzić działalność gospodarczą?
- Czy przedstawiliście ogólne informacje na temat tego, w jaki sposób zakłada się/rejestruje dany podmiot społeczny/gospodarczy?
- Czy podaliście warunki, jakie muszą spełnić założyciele?

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Załącznik 3. Kryteria do samooceny pracy ucznia/uczennicy w zespole oraz zespołu jako całości.

A. Kryteria do samooceny pracy ucznia/uczennicy w zespole.

Materiał ten wykorzystaj do podsumowania twojego udziału w pracy. Uzupełnij arkusz, zakreślając kółkiem wybraną odpowiedź lub udzielając odpowiedzi na pytanie otwarte. Wnioski wykorzystaj do refleksji w e-portfolio.

PYTANIA	ODPOWIEDZI			
Czy reagowałem/-am na przypadki naruszania zasad pracy w zespole, jeśli takie miały miejsce?	tak	nie	nie było takiej potrzeby	
Czy zaproponowałem/-am na forum zespołu jakiegokolwiek rozwiązanie dotyczące sposobu organizowania pracy nad zleconym zadaniem?	tak		nie	
Czy brałem/-am aktywny udział w pracy nad zleconym zadaniem?	tak		nie	
Napisz krótko, na czym twój udział w pracy zespołowej konkretnie polegał?				
Jak nazwałbyś/abyś role, które wypełniałeś/aś w trakcie zespołowej pracy nad zleconym zadaniem?				
Jak określiłbyś/abyś swój stopień zaangażowania w pracę twojego zespołu?	bardzo duży	duży	średni	niewielki
Co uważasz za mocną stronę twojego udziału w pracy zespołu?				
Co uważasz za słabą stronę twojego udziału w pracy zespołu?				
Na co powinieneś zwrócić uwagę angażując się w pracę twojego zespołu w przyszłości?				

Wnioski z tak dokonanej samooceny zapisz w e-portfolio.

B. Kryteria do zespołowej oceny koleżeńskiej

Materiał ten wykorzystajcie do podsumowania waszej zespołowej pracy na dzisiejszych zajęciach. Uzupełnijcie wspólnie arkusz, zakreślając kółkiem wybraną odpowiedź lub udzielając odpowiedzi na pytanie otwarte. Wnioski możecie zamieścić na blogu w podsumowaniu waszej pracy zespołowej na tym etapie realizacji przedsięwzięcia ekonomicznego.

PYTANIA	ODPOWIEDZI			
Czy członkowie zespołu reagowali na przypadki naruszania zasad pracy w zespole, jeśli takie miały miejsce?	tak	nie		
Czy wszyscy członkowie zespołu wzięli udział w pracy nad zleconym zadaniem?	tak	nie		
Jak określilibyś/abyś stopień zaangażowania całego zespołu w pracę nad zleconym zadaniem?	bardzo duży	duży	średni	niewielki
Jakie role pojawiły się w waszym w trakcie zespołowej pracy nad zleconym zadaniem?				
Odtwórców jakich ról zabrakło w trakcie zespołowej pracy nad zleconym zadaniem?				
Co uważacie za mocną stronę pracy waszego zespołu?				
Co uważacie za słabą stronę pracy waszego zespołu?				
Na co powinieneś zwrócić uwagę angażując się w pracę waszego zespołu w przyszłości?				

Załącznik 4. E-zadanie. Instrukcja do notatek i refleksji w e-portfolio.

<p>CELE I ZADANIE OBOWIĄZKOWE W E-PORTFOLIO</p>	<p>Spotkanie nr 6. Zaczynamy nasze przedsięwzięcie ekonomiczne.</p>
	<p>Czego się uczysz?</p> <p>Porównujesz działalność przedsiębiorstw oraz organizacji pozarządowych, odwołując się do potrzeb twojej lokalnej społeczności oraz doskonali umiejętności współdziałania w małym zespole.</p>
	<p>Co będziesz umieć?</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymieni i scharakteryzować formy organizacyjno-prawne prowadzenia działalności gospodarczej oraz formy działalności organizacji pozarządowych; • porównać cele i misje działania przedsiębiorstw oraz organizacji pozarządowych; • podać podobieństwa i różnice między przedsiębiorstwami a organizacjami pozarządowymi w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i spełniania potrzeb lokalnej społeczności; • pracując w zespole, zastosować wiedzę własną do sporządzenia lokalnej mapy przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych oraz spełnianych przez nich potrzeb; • współdziałać w małym zespole.
	<p>Jakie jest twoje zadanie obowiązkowe?</p> <p>Podczas sesji w e-portfolio zamieszczasz - w wybranym przez siebie miejscu - informację na temat tego: <i>Czego się dowiedziałeś/-aś (wiedza), nauczyłeś/-aś (umiejętności).</i></p> <p>Zamieszczasz też prace wykonane samodzielnie w czasie zajęć.</p>
	<p>Po czym poznać, że zadanie zostało wykonane prawidłowo?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czy zamieściłeś/-aś wskazane informacje w wybranym miejscu w e-portfolio? • Czy zamieściłeś/aś w e-portfolio własne (wykonane indywidualnie) prace w omawianym zakresie? Materiał może być zamieszczony w postaci zdjęcia ze wskazaniem odpowiednich elementów lub linków do stworzonego materiału. • Czy twoja notatka na temat samooceny odpowiada na pytania: <i>Czego się dowiedziałeś/-aś (2 przykłady)? Czego się nauczyłeś/-aś (co najmniej 2 umiejętności)? Jak wykorzystasz tę wiedzę w najbliższej przyszłości (2 przykłady).</i> • Czy zamieściłeś/-aś w e-portfolio wnioski z dokonanej poza zajęciami samooceny zaangażowania w pracę zespołu? • Czy twoje „notatki” w e-portfolio spełniają ogólne kryteria (tytuł, opis, etagowanie, poprawność językowa i stylistyczna - więcej kryteriów ogólnych w Załączniku nr 3 do pierwszych zajęć)?

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Załącznik nr 5. Materiały na temat metod analizy rynku (patrz [materiały polecane przy zagadnieniu nr. 7](#)
[Określamy kształt naszego przedsięwzięcia ekonomicznego: analiza otoczenia rynkowego](#)).

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Załącznik nr 6. Bibliografia stron www dla ułatwienia pracy w grupach nad poszukiwaniem lokalnych przedsiębiorców i NGO (Magdalena Świdarska)

CEIDG – Centralna Ewidencja i Informacja o działalności gospodarczej

<http://prod.ceidg.gov.pl/CEIDG.CMS.ENGINE/?D:2687f333-4aea-4d5a-86a7-05bc6857083e> [ost. wejście 21 listopada 2013]

BFIPPL – Baza firm i przedsiębiorców

<http://www.bfip.pl/> [ost. wejście 21 listopada 2013]

Business Navigator – Katalog i baza firm

<http://www.baza-firm.com.pl/> [ost. wejście 21 listopada 2013]

Egospodarka.pl – wyszukiwarka firm

<http://www.firma.egospodarka.pl/firmy/> [ost. wejście 21 listopada 2013]

Baza firm.pl

<http://www.bazafirm.pl/> [ost. wejście 21 listopada 2013]

Polskie Książki Telefoniczne – baza adresowa

<http://www.pkt.pl/> [ost. wejście 21 listopada 2013]

Katalog firm i stowarzyszeń ekologicznych

<http://www.ekokatalog.pl/> [ost. wejście 21 listopada 2013]

Wykaz organizacji pożytku publicznego MPiPS

<http://www.mpips.gov.pl/bip/wykaz-organizacji-pozytku-publicznego/> [ost. wejście 21 listopada 2013]

Baza danych organizacji pozarządowych

<http://bazy.ngo.pl/> [ost. wejście 21 listopada 2013]

Baza organizacji pożytku publicznego opp.aid.pl

<http://www.opp.aid.pl/> [ost. wejście 21 listopada 2013]

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

